

ROZWIŃ

DZIENNIK POLITYCZNY SPOŁECZNY I LITERACKI

Poniedziałek dnia 2 października 1922 roku.

Czy nowa wojna światowa?

Nastrój w Londynie. Pierwsze potyczki -- Sir Grigg o sytuacji. Francja i Włochy mają zachować neutralność. Głosy prasy francuskiej. Konferencja z Kemal baszą.

LONDYN 1 (wł) W Londynie obecnie panuje nastrój taki jaki panował w ostatnich dniach lipca r. 1914-go. Co godzinę napływają alarmujące wiadomości. Wczoraj i dzisiaj rozeszły się w Londynie i w ważniejszych śródowiskach Anglii pogłoski, że pod Dardanelami stoczono bitwę.

Rząd, oświadczył iż zawieszenie broni z 30-go października 1918-go r. ciągle jeszcze jest obowiązujące w stosunkach między Anglią a Turcją. Jeśli Turcja złamie zawieszenie broni, wówczas przyjdzie natychmiast do wojny i to bez nowego wypowiedzenia wojny. Rząd Angielski uważa odpowiedź Mustafy Kemal-Baszy za niewystarczającą. Gabinet Angielski za wiadomości gen. Harringtona, iż udzieli mu wszelkiego poparcia, jeśli zażąda natychmiastowego wycofania wojsk kemalistycznych ze strefy neutralnej.

Wczoraj wszystkie dzienniki tutejsze piisały o podjęciu kroków nieprzyjacielskich. (5)

LONDYN 1,10 (wł) Sir Grigg, pierwszy sekretarz Lloyd George'a przedstawiając przedstawicielom prasy całą powagę położenia na Wschodzie, oświadczył, że obecnie nie ma mowy o tem, żeby Rząd Francuski miał być wezwany do przyłączenia się do ewentualnych zarządzeń przeciwko Turcji. Jednak gdyby przyszło do wojny wówczas Rząd Francuski nie byłby zapytywany o zdanie, lecz po prostu powiadomiony o tym fakcie. Oświadczył on również, że wobec tego, iż Mustafa Kemal Basza nie zastosował się do wspólnej

noty Anglii, Francji i Włoch, uregulowanie spraw wojskowych w pasie neutralnym należy jednak wyłącznie do zakresu działania Anglii. Dotychczas nie postanowił Rząd zwołać parlamentu, jednakże stałoby się to natychmiast, jeśliby wybuchła wojna z Turcją.

PARYŻ 1 | X. (wł) Poincare, który miał się udać w kilkudniową podróż celem wzięcia udziału w manifestacjach patriotycznych, zrezygnował z tej podróży z powodu poważnego położenia politycznego. Jest on zdania, iż musi pozostać w Paryżu celem natychmiastowego powzięcia postanowienia na wypadek, gdyby się wypadki na Wschodzie bardziej jeszcze zaostrzyły.

Dziennikom doręczono dziś urzędowy komunikat, z którego wynika, że Rząd Francuski podobnie jak i Rząd Włoski nie dadzą się odwieść od neutralności na wypadek turecko-angielskiego zatargu. (2)

PARYŻ 1 (PAT) Omawiając sytuację na Bliskim Wschodzie prasa francuska jednomyślnie pochwała pojednawcze usiłowania Poincero, przyczem zgodną jest co do tego, że należy doradzić Kemalowi umiarkowanie w poszanowaniu strefy neutralnej, zgodnie z notą sprzymierzonych z d. 23 | IX-go, w przeciwnym razie mówi „Petit Parisien“ Francja byłaby zmuszona cofnąć koncesję przyrzoną w sprawie Tracji i Adrianopola, jakkolwiek nie myśli wcale cofać danych zobowiązań. Prasa francuska jest zdania, że najlepszym rozwią-

zaniem obecnej sytuacji byłoby obopólne cofnięcie wojsk zarówno kemalistycznych jak i angielskich. (5)

ADONA 1 (PAT) Według doniesień z Angory ma się odbyć w Mudanii konferencja pomiędzy Kemal baszą a generalami: angielskim, francuskim, włoskim i greckim.

LONDYN, 1 (PAT) Gabinet angielski po otrzymaniu raportu o przebiegu spotkania Franklin Bouillon a Kemal baszą zebrał się na posiedzeniu wieczornym, na którym omawiano otrzymany raport.

LONDYN, 1 (PAT) Donoszą z Konstantynopola, że gen. Harrington udał się do Mudanii w celu odbycia konferencji z Kemal baszą.

PARYŻ, 1 (PAT) Jak donoszą z Tracji Franklin Bouillon był owacyjnie witany przez ludność turecką.

LONDYN, 1 (PAT) „Daily Mail“ donosi z Konstantynopola, że gen. Harrington wysłał w dniu dzisiejszym do Kemal baszy nowe pismo, w którym żąda wycofania wojsk tureckich ze strefy neutralnej, przyczem daje do zrozumienia, że dopóki to rozporządzenie nie zostanie wykonane, dopóty nie może być mowa o rozpoczęciu konferencji pokojowej.

WIADOMOŚCI POLITYCZNE

Dymisja.

(wp) D. Mieczysław Szerer, kierownik wydziału prasowego w Prezydium Rady ministrów podał się do dymisji. (7)

Gimnazjum w Czerniowcach.

(wp) Lwowska „Gazeta Poranna“ donosi, że rząd rumuński zarządził ostatnio definitywne zamknięcie polskiego gimnazjum realnego w Czerniowcach, jedynej polskiej uczelni średniej w tem mieście. Dla uczniów od II do IV kl. będą utworzone oddziały równoległe w gimnazjum rumuńskim, uczniowie klas innych będą również przyjęci do rumuńskich zakładów, opinia polska postanowiła zaprotestować przeciwko temu i zwołuje w tym celu wiec polski. (7)

Z Ligi Narodów.

POWIĘKSZENIE KREDYTÓW BUDŻETOWYCH. O KREDYTY DLA AUSTRII.

GENEWA 1 (PAT) Przy końcu piątkowego posiedzenia plenarnego Zgromadzenia Ligi przy dyskusji budżetowej delegat Francji Reynald wystąpił z propozycją o powiększenie kredytu dla intelektualnej współpracy międzynarodowej 50 tysięcy franków. Wniosek ten popierali delegaci Indji, Wenezueli i Haiti. Przeciw wnioskowi występował delegat z dominjów angielskich. W głosowaniu wniosek uzyskał wątpliwą większość delegat szwajcarski Trygger oświadczył, że wniosek Reynalda jest jako wniosek wątpliwej legalności poczem Zgromadzenie wniosek ten skierowało do Rady Ligi.

GENEWA 1 (PAT) Na ostatnim generalnym posiedzeniu Ligi w końcu dyskusji nad sprawą Austrii, lord Robert Cecil skierował pod adresem referanta sprawy Austrii lorda Balfoura pytanie, czy w razie niepowodzenia

rokowań Rada Ligi opublikuje komplet ekspozycji z przeprowadzonych rokowań oraz wszystkie dokumenty ich dotyczące. Lord Balfour odpowiedział twierdząco, poczem Bourgeois oświadczył, że wobec budzącego niewiarę pytania lorda Cecila, może zaświadczyć, iż negocjacje sprawy Austrii mają wszelkie szanse powodzenia. Poczem posiedzenie zamknięto, a zarazem zamknięto trzecią sesję Zgromadzenia Ligi Narodów. (2)

GENEWA 1 (PAT) W sobotę po południu odbyło się ostatnie posiedzenie plenarne Zgromadzenia Ligi. Lord Balfour w imieniu Rady Ligi oznajmił, że prace Ligi w przedmiocie kredytu dla Austrii nie zostały zakończone jakkolwiek sprawa posunęła się naprzód. Cztery państwa zobowiązały się dać 80 proc. gwarancji wymaganych przez kapitalistów przed

udzieleniu pożyczki Austrii. Pozostałe 20 proc. będzie zdaniem sprawozdawcy również pokrytem. Finanse Austrii będą ściśle kontrolowane

przeciągu dwu lat. Protokół będzie spisany pod egidą Ligi Narodów w osobę gwarantującą suwerenności Austrii (5)

Po przewrocie w Grecji.

ODPOWIEDZ VENIZELOSA. RODZINA KROLEWSKA NA KORFU GONATAS O ZGROMADZENIU NARODOWEM Z 1920 r.

LONDYN 1 (PAT) W rozmowie z dziennikarzami Venizelos oświadczył, że zanim odpowie rządowi Aten na skierowane do niego pismo, aby reprezentował Grecję u rządów mocarstw musi przetem zapoznać się ze sprawą Grecji. Jak tylko przybędzie do Paryża natychmiast odbędzie konferencję z premierem francuskim. (5)

ATENY 1 (PAT) Król Konstantyn z ro-

dziną udał się na wyspę Korfu a stamtąd udaje się do Włoch. Miejscem dłuższego pobytu króla greckiego wraz z rodziną będzie prawdopodobnie Palermo.

ATENY 1 (PAT) Gonatas, przewodniczący komitetu rewolucyjnego oświadczył, że Zgromadzenie Narodowe, które wyszło z wyborów w 20 roku uważać należy za rozwiązane. (5)

Pogłoski o rewolucji w Belgradzie.

ZAPRZECZENIE POSELSTWA SERBOW I KROATOW.

WARSZAWA 1 (PAT) Wobec wiadomości o rzekomej rewolucji w Belgradzie i rozruchach w Jugosławii, poselstwo serbów i kroatów kategorycznie zaprzecza wszystkim tym

wiadomościom jako z gruntu fałszywym wrógim, a tendencyjnie rozsiewanym w związku z kwestą Bliskiego Wschodu. (5)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Zamordowanie króla Jugosławii.

BUDAPESZT 1 (PAT) Wobec ukazania się w niektórych dziennikach węgierskich wiadomości o zamordowaniu króla Jugosławii półurzędowa agencja telegraficzna węgierska natychmiast pospiesza zdemonstrować powyższe nieprawdziwe wiadomości. (2)

Pierwsze spotkanie wojsk angielskich z Kemalistami

ATENY, 1.10 (wł) Podług otrzymanych tu wiadomości z Czanaku dzisiaj w pobliżu Bigha nastąpiła pierwsza bitwa pomiędzy wojskami angielskimi a kemalistami. Do Czanaku przywieziono już kilkuset rannych.

Kemal basza pragnie zawieszenia broni.

PARYZ 1 (PAT) Wczoraj Poincare przyjął ambasadora greckiego i włoskiego. Według informacji „Journala”, premier francuski zakomunikował ambasadorom treść depechy od Franklin Bouilon, prosząc ich o przestanie im informacją swoim rządowi. Franklin Bouilon w swej depeszy donosi, że Kemal basza jest ożywiony jaknajbardziej pojednawczo w stosunku do sprzymierzonych i że jest gotów niezwłocznie przystąpić do omówienia warunków do zawieszenia broni. Poza tem basza jest też gotów prosić parlament angielski o przyjęcie propozycji sprzymierzonych. Pan Bouilon dodaje jeszcze, że Turcja skłonna jest zgodzić się na okupację Tracji przez kontyngent wojsk sprzymierzonych do chwili zakończenia konferencji pokojowej. (2)

Warunki tureckie.

WIEN 1 (PAT) „Neue Freie Presse” donosi. Z kół nacjonalistycznych z Konstantynopola, że odpowiedź tureckiego zgromadzenia narodowego na notę rządów koalicji będzie obejmowała następujące punkty: 1) zgody na obsadzenie przez rząd angielski punktów strategicznych Tracji; 2) wojska angielskie zaprzestaną przygotowań i ruchów wojskowych; 3) obsadzenie Tracji przez wojska kemalistyczne nastąpić winno przed zebraniem się konferencji; 4) Turcja zasirzega sobie dyskusję

nad warunkami pokojowymi sprzymierzonych: 5) Turcja sprzeciwia się demilitaryzacji Dardaneli; 6) Rosja i inne państwa położone nad morzem Czarnym będą dopuszczone do konferencji na tych samych warunkach co Rumunja i Turcja. Jeżeli powyższe warunki zostaną przyjęte, w takim razie Angora weźmie udział w konferencji.

Ponieważ gen. Harrington posiada pełnomocnictwo, jest przeto nadzieja, że projektowana konferencja będzie mogła się odbyć. W kołach tureckich przypuszczają, że konferencja pokojowa mogłaby się zebrać 15 | X. Francji, Bouilon zaniechał zamiaru udania się do Angory, natomiast uda się do Konstantynopola na pokładzie krążownika „Metz”. (5)

Poincare jako pojednawca.

PARYZ 1 (PAT) Poincare zaniechał projektowanej podróży do Wogezów, zmuszony śledzić wypadki na Bliskim Wschodzie. Dzisiaj Poincare w dalszym ciągu prowadzi akcję pojednania pomiędzy Anglią a Angorą. Wystąpił on do Eranstina Bouilon depeszą z zaleceniem, ażeby usiłował przyspieszyć odpowiedź Kemal baszy na propozycję sprzymierzonych, Francuskie koła kompetentne zwracają uwagę na to, że uchwała sprzymierzonych w d. 23 | IX tej przewiduje wyłącznie tylko akcję dyplomatyczną, i że Poincare podczas ostatniej konferencji niejednokrotnie podkreślał, że Francja nie wysie przeciwko Turcji choćby jednego żołnierza. 2

Prasa Szwajc. o Jaworzynie.

„Tribune de Geneve” z dnia 9 bm. zamieszcza bardzo ciekawy artykuł prof. Edw. Combesa, uczestnika wycieczki szwajcarskich dziennikarzy do Polski, w sprawie Jaworzyny. Prof. Combes bardzo ostro zaatakował Czechów za odrzucenie propozycji polskich w sprawie Jaworzyny i odrzucenie porozumienia przez wymianę innego terytorjum, przez co granica w Tatrach byłaby logiczną i dla obu stron korzystną. Czesi nie chcieli brać zupełnie pod uwagę tych propozycji i przez to narazili na szwank traktat polsko-czeski. „Trudno zrozumieć złą wolę Czechów — pisze prof. Combes — wmieszanych przez nich w tą drobną sprawę”.

Redaktor „N. Zürichen Zeitung” dr. Hans Klötzli napisał o wycieczce do Polski 16 feljetonów, które wydał w osobnej broszurze pt. „Die polnische Reise”. Feljetyony są napisane bardzo solidnie i życzliwie dla Polski.

Konferencja w Mudanji.

SMYRNA 1 (PAT) Na skutek konferencji Franklin Buillon z Kemal baszą, ten ostatni zaproponował z zastrzeżeniem udzielenie aprobaty przez rząd angielski odbycia d. 3 | 10 w Mudanji konferencji dla ustalenia zarządzeń wojskowych, które miałyby być powzięte w oczekiwaniu na konferencję pokojową. Wojska miałyby być natychmiast zatrzymane na obecnych pozycjach. Warunki strefy neutralnej i Tracji byłyby ustalone na konferencji w Mudanji.

Komisje wojskowe w Tracji.

KONSTANTYNOPOL 1 (PAT) Według uchwały wysokich komisarzy koalicyjnych mają być wysłane do Tracji trzy komisje wojskowe. Francuska do Adrianopola, włoska do Luleburgas i angielska do Rodosto w celu ochrony ludności. (2)

Komisje oficerów koalicyjnych.

KONSTANTYNOPOL 1 (PAT) Polradco, Donoszą, że wysocy komisarze koalicyjni postanowili wysłać do Rodosto, Buleburgas i Adrianopola komisje oficerów koalicyjnych dla pokojowego oddziaływania i zbadania sytuacji.

Zwycięstwo Polski.

ZAGRZEB 1 (PAT) Wynik meczu Jugosławia-Polska zakończył się 3 : 1 (1 : 1) na korzyść Polski.

Nowe wizy niemieckie.

BORDEAUX 1 (PAT) Polradco, Jak do noszą z Berlina wydane zostały nowe przepisy co do wydawania wiz na przyjazd do Niemiec, Konsulaty niemieckie mają udzielać przy zachowaniu jaknajwiększych ostrożności, przyczem cudzoziemcy winni podać cel podróży.

TELEFONEM Z WARSZAWY

KOLEJE POLSKIE NIE PRZYCZYNIŁY SIĘ DO PASKA CUKROWEGO.

*) Zamieściliśmy wiadomość, zaczerpniętą od cukrowników, iż głównym powodem braku cukru, jest niedostarczenie wagonów ze strony kolei.

Obecnie ministerjum kolei żelaznych nadało szczegółowy wykaz żądanych przez cukrowników wagonów wraz z wykazem podanych pod ładunek.

Z wykazu tego wynika że koleje państwowe wywiązały się ze swego zadania bez zarzutu.

Pretensje cukrowników i Związku cukrowni pod adresem kolei nie wytrzymują wobec tego żadnej krytyki.

A źródło tych pretensji, jako łatwo domyśleć się, leży w czem innym. (2)

MARNUJĄCY SIĘ DOBYTEK PANSTWA WY.

*) W Aleksandrowie Kutawskim, jak ujawnił we wtorek na komisji demobilizacyjnej poseł ks. Dziennicki, znajdują się olbrzymie składy maszyn. Maszyny te nabył M. S. Wojskowych w 1920 r. za sumę 5 i pół miliona frank. franc., wtedy bowiem władze wojskowe nosiły się z zamiarem uruchomienia własnych warsztatów przemysłowych.

Jednakże tego zamiaru nie wprowadzono w życie w przewidzianych rozmiarach, skąd ogromna ilość maszyn, reprezentująca miliardową wartość, leżała niemal bezużytecznie.

Poseł ks. Dziennicki zgłosił wniosek, domagający się udostępnienia tych maszyn polskiemu sferom przemysłowym. (2)

Sprawdzajcie listy wyborcze!

